

in da mu ne brani, kadar se poteguje zato, da bi vpoštevala tudi javnost njegove interese. Kajti treba je naglašati: Naj bodita mož in žena še tako pridna, vendar ne boudeta spravila gospodarstvo naprej, ako ni zakonodaja taka, da dobijo naša zemlja, naše delo, naša polja potrebne varstva in pospeševanja.

In zdaj si predstavljajte gospodinj, ki pade možu v roko, kadar se hoče udeležiti javnega življenja, — ženo, ki gleda pri volitvah, da se ne volijo moške, kakor jih potrebuje kmet zase in za svojo družino, ne pa kakor jih potrebujejo politične stranke. Taka gospodinja, naj bo še tako pridna, škoduje s svojo neumnostjo več, kakor bi pridelala, — ona se zagreši naravnost proti lastni krvi, to je proti svoji deci, kajti kriva je, da se mož ne more braniti!

Vemo dobro, da se vpliva na žene, kadar se ne more moža pridobiti, da bi izdal svoje lastne interese. Računi se na lahkovernost žene, in se jo straši ter vabi z čeznaravnimi stvarmi, da bi se jo nahujkalo proti lastnemu možu. In potem je nepokoj v hiši, mož pa je prisiljen, da poneha prepri, podatki se in prezirajo svoje interese ravno v najvažnejšem času volitev.

Pozneje pa jokajo take ženske čez slabe čase. Bolje bi storili, ako se obtožijo same, kajti same so s svojo neumnostjo preprečile zboljšanje razmer.

Hvala Bogu, da je v naših vrstah, — to je v vrstah tistih mož, ki se borijo nevstraheno za obdržanje svojega gospodarstva — dovolj žensk, ki se ne pustijo nahujkati, temveč ki dajejo svojem možu še poguma, da vstraja v boju. Krepko gospodarskega mišljenja doma, krepko kmetijskega prepričanja na zunaj, — to je razmerje, ki nam daje upanja na boljše bodočnost.

Kdor ima le količjak zdrave pameti, bode priznal te resnice. Naj bi jih žene tudi pri volitvah vpoštevale. Žene so središče družine in od njih vpliva je odvisno, ako bi postalo za nas kmete in obrtnike enkrat boljše. Ne pozabite, da bodo morali otroci, katerim ste dali življenje, enkrat svoj kruh sami služiti. Srečni oni, ki jih morejo obdariti z denarji. Ali koliko je takih? In ko bi to tudi vsi zamogli, bi to še ne bilo sredstvo, da se zagurijo bodočnost otrok. Skrbeti moramo za deco tako, da bode za vedno preskrbljena.

Obračamo se s temi besedami do naših žen na deželi. Volitve so pred durmi! Treba je, držati skupaj, mož in žena, da dosežemo zmago pravične naše stvari. Ne pustite se zapeljati s strahovi naših nasprotnikov. Največji strah je gospodarska revščina in ta trka na naša vrata. Pregnati moramo ta strah. To je naša dolžnost! In nobena žena, ki ljubi svojo družino, ne bo zanemarila to dolžnost!

Gospodarske.

Gnojenje vinogradov. Vsaka rastlina, torej, tudi trta, potrebuje za svojo rast, za svojo rodovitnost in sploh svoj razvoj raznih snovi, ki jih jemlje deloma s svojimi listi iz zraka, deloma s svojimi koreninami iz zemlje. Imenujemo jih redilne ali hranilne snovi. Od teh snovi so najvažnejše: fosforova kislina, kalij in dušik, ker je od njih najbolj odvisen razvoj trte in jih torej trta največ potrebuje. Znano je, da pospešuje fosforova kislina posebno rodovitnost trt, kalij sladkost grozdja in dušik rast trt. Samoobsebi je umevno, da z vsako trgatvijo, z vsakim obrezovanjem s podobiranjem itd. odtegnemo trti in stem posredno vinogradni zemlji posebno omenjene tri snovi, tako da mora dotična zemlja v tem oziru biti vedno bolj revna. Če torej zahtevamo — in to bi moralo biti v umnem vinogradništvu pravilo — da nam trta leto za letom enako rase in rodi, in sicer kolikor mogoče največ in trajno, moramo ogledati posebno tudi na to, da vinogradniški zemlji nadomestimo vse one snovi, ki smo ji jih s trgatvijo itd. odtegnili. To se godi s pravilnim gnojenjem. Kar je veljalo o stari trti, velja še posebno o novi, ameriški trti, ki zahteva, če naj se uspešno razvije, mnogo hranilnih snovi. Z raznimi preiskavami se je dognalo, da se vinogradu, kjer se prideluje po 50 hl vina na 1 ha, torej pri srednji letini, odtegne

a) z grozdem,	1. fosforove kisline	9.5 kg
s peclji, peškami	2. kalija	39.0 "
itd.	3. dušika	20.0 "
b) z rezjem, list-	1. fosforove kisline	17.0 kg
jem in drugimi	2. kalija	52.5 "
odpadki	3. dušika	97.2 "
torej skupaj:		
	1. fosforove kisline	26.5 kg
	2. kalija	91.6 "
	3. dušika	117.2 "

Od tega se seveda zemlji malo vrne, kajti le malo je tako pametnih gospodarjev, ki bi vse odpadke v trgatvi (tropine, peške drože itd.) in pri obrezovanju (rezje, listje, zeleno mladje) kolikor mogoče spravljali v mešanec ali gnoj in ob priliki zoper vinogradu vrnili. Zato pa moramo na drug način, torej s pravilnim gnojenjem nadomestiti zemlji vse odvzete ji snovi, da, moramo jih celo ponuditi trti še v obilnejši meri, da jih pri ugodnih vremenskih in drugih razmerah lahko kolikor mogoče največ porabi in nam da najvišjo množino pridelka. Pri tem pa ne smemo pozabiti računati, namreč, ali se nam res obilno gnojenje izplačuje; zlasti pa ne smemo postopati pri gnojenju enostransko. Trta jemlje namreč one tri prej imenovane redilne snovi v gotovem razmerju, in sicer na dva dela fosforove kisline tri dela dušika in tri in pol dela kalije, in je torej vselej množina pridelka od eno snovi, ki je v najmanjši množini trti na razpolago. Če bi n. pr. dal v zemljo na dva dela fosforove kisline 10 delov dušika in 15 delov kalija, bi ne dosegel dosti ali prav nič več pridelka, kakor če vzamem le tri dele ali nekaj malega več dušika ter tri in pol ali štiri dele kalija; kajti vsled premajhne množine fosforove kisline ne more trta drugih gnojil več užiti. Gnojenje torej ne sme biti enostransko, in to se ravno pri nas pri porabi umetnih gnojil pogostoma godi, ker je v tem oziru vinogradnik še veliko premalo poučen. Tretje načelo pri gnojenju vinogradov je, da naj se gnojji rajši malo in večkrat; s hlevskim gnojem vsaka tri, kvečjemu štiri leta. Kdor gnojji bolj poretoma in daje gnoj v večji množini naenkrat, ta sam sebi in trti škoduje. V prvih letih bo namreč trta imela toliko hranil, da jih ne bo mogla porabiti, in vsled tega jih izgine mnogo z dežjem v globočino, kjer so za vselej izgubljena, v zadnjih letih bo pa trta stradalala. — Ktera gnojila znajo pri gnojenju vinogradov v poštev? Najbolj hitro in najbolj razširjeno gnojilo je hlevski gnoj. Ta gnoj je tudi največ vreden, ker ima tri imenovane hranilne snovi v sebi, in sicer ima 100 kg dobrega, predelanega hlevskega gnoja približno 0.16—2.7 kg fosforove kisline, 0.40—0.50 kg kalija in 0.34—0.50 kg dušika. Seveda ni kakovost gnoja vedno enaka. Dobro in z dobro krmo rejena živina bo dajala bolj močan gnoj. Posebno je pa vrednost gnoja tudi odvisna od pravičnega spravljavanja in pravilne priprave. Tam, kjer so gnoj v vetru in solncu suši, ali pa tam, kjer mu dež izpira najvrednejše snovi in jih v obliki gnojnice odnaša v cestni jarek ali v potok, tak gnoj nima dostikrat več vrednosti kakor suha stelja. Gnojščice mora biti torej tako napravljeno in gnoj tako shranjen, da iz njega ne more nič ali le prav malo uiti. Hlevski gnoj ima pa poleg svoje gnojilne vrednosti tudi to dobro lastnost, da zboljšuje zemljo v fizikalnem oziru, da jo namreč rahlja, pomnoži spretnost in da se pri razkrajanju organskih (rastlinskih in živalskih) snovi razvijajo plini, ki pospešujejo zopet razkrajanje zemlje same. Zato pa se brez hlevskega gnoja v vinogradih ne more izhajati in se ne da popolnoma nadomestiti z umetnimi gnojili, pač pa se njegov učinek s porabo umetnih lahko zelo močno in uspešno podpre. Večkrat se slišijo, posebno v vinorodnih krajih, tožbe o nedostajanju gnoja. Temu se pa od pomoči s pravilno urejenim gospodarstvom. Predvsem bi bilo treba v vinorodnih krajih pridelovanje žita kolikor mogoče omejiti. Pridelovanje žita potrebuje veliko delavnih moči, veliko gnojia i. t. d. in se v naših krajih nikakor ne izplačuje, če moko kupuje, kakor če žito prideluje. Na njivah naj bi se pridelovala večinoma le krma, ker se pri njej daje zelo uspešno rabiti umetna gnojila, redilo naj bi se več živine in prasičev, opustila naj bi se — vsaj v poletnem času — paša, kjer se veliko gnojia razgubi, in gnoj naj bi se po večini obrnil za vinograde, kajti noben pa-

meten gospodar mi ne bo oporekal, torej kial vinorodnih krajih pri nas bolj izplačljivec, kial živinoreja, prasičereja in vinstvo, če en mora pravilno in pametno urejeno! Na 1 hektar 32 grada se potrebuje na leto vsaj 200 q (100 q po 10 q, 1 q = 100 kg) gnojia. Ker gnojili se odrasel vol ali krava, ki tehta vsaj 400 kg, malo leto približno 100 q gnojia, sledi iz tega, da bilo treba na vsak hektar (1 ha = 100 a) ali 1500 m² manj kakor dva orala gnojiti za rediti vsaj dve glavi odrasle živine. S tako leto gnojem se, kakor rečeno, gnojji vinograd enkrat v tri leta enkrat, in sicer jeseni. Gnoj se poleg g mogoče po vinogradu enakomerno razpusti in t vsaj 15—20 cm globoko podkoplje. Fosforove gnojilne se posebno o lahki zemlji ne preperfova zato se pa v taki zemlji navadno gnojji 166 kg 50 cm široke in 20 cm globoke jarke, ki so pravi po vrstah, kakih 20 cm od trte. Da u ljene. Seveda se jarki izpelejo enkrat po vsi j enkrat počez vinograda, enkrat blizu ene, pravi v blizu druge vrste, da pride sčasoma vsa črna nj do gnojia. Rabiti je kolikor mogoče delo pa za delan in dobro razkrojen (masten), ne rine „p ali slamnat ali celo plesniv gnojia. Če mo, lahko dlje časa v vinogradu pred porabo ležati, tem d pokriti 15—20 cm na debelo z zemljo. Mo leho vinograda in za tri leta se navadno jemljijo. T do 800 q hlevskega gnojia. Če je vinograd, da se priporoča gnojiti vsako leto tretjino v gnojijo redu, tako da pride vsako tretje leto en gnojio oddelek na vrsto. Temu pravimo triletni gnoj ali ali kolobarjenje. Najboljše nadomestilo za hlevski gnoj je dobro pripravljen mešanec. T stran gnojia bi ne smela pri nobenem marljivem n spodarju manjkati. Vsi odpadki iz vinog dnevi kleti, hišni in drugi odpadki, kakor smetince n cestno blato, žaganje itd. se spravljajo nako ra se večkrat in dobro zalijejo s straniščnim ko lah in z gnojnico in se vsaj enkrat ali dvakljše. P leto predelajo. Tak vsaj eno leto star do naslo delan mešanec se lahko rabi z najboljšim oraj p hom za gnojevin vinogradov, posebno če vvarje doda še primerna množina umetnih gnojaz. Umetna gnojila imajo pred hlevskim gnoj Na mešanecem to prednost, da si jih lahko v p zabos množini nakupimo ter da je njih premo pr lažje in cenejše, ker imajo več v sebi. V idejo umetnega gnojia se nahaja dostikrat 30—40 način več redilnih snovi kakor v 100 kg hlevi na gnojia, in to je posebno za oddaljene vinog n v visokih, težko dostopnih legah velikolik nosti. Razentega se lahko natančno ve, v katerih snovi se je zemlji s 100 kg um gnojia dodalo, pa tudi v kakšni obliki, i težko ali lahko raztopni. V zadnjem učinkuje gnojilo takoj. Edina napaka je, lajo umetna gnojila zemljo bolj težko in sečno v težkih zemljah ne morejo izkljate tako gnojenje vinogradov rabiti, ampak le, če ano res enem gnojji tudi s hlevskim gnojem ali ro. Ka šancem ali vsaj z zelenjem. Po svoji vse gnojilni moči razvrščujemo gnojila takanili; Fosforova gnojila so ona, katerih bistveni ristov fosforova kislina. Fosforova kislina se opis, to nahaja, bedisi v lahko (v vodi) raztopn težko (v citratu) raztopni obliki. Prva v forovih gnojil učinkuje hitreje, druga po prva so za bolj težke in ne prevedč druga za lahke ali bolj apnene zemlje. forovi kislini so navadno naše zemlje revntradeo je pa voda ne odplavi, ampak jo zemlja rat, d ni pri teh gnojilih izgube, čeprav se je t malo več vzame, kakor je more trta p Iz tega vzroka gnojijo v mnogih krajih rigolanju navadno s Tomasovo žlindro. Fos kislina pospešuje rodovitnost in rast trt, sebno pa, če je v zemlji obenem zadosti zlasti pa dušika. Drugače pa enostransko jenje s fosforinami gnojili povzroča pr zaključek rasti, ki more biti trti na škodo bolj znani fosforovi gnojili sta Tomasova i in superfosfat. V prvi se nahaja navadno 18% težko raztopne, v drugem 16 do 20% (v vodi) raztopne fosforove kisline. Dobim pa tudi takozvani dvojni superfosfati, ki lobro do 35% v vodi raztopne fosforove kisline. rednji. Kakor vselej pri umetnih gnojilih, velj tukaj, da je najbolj priporočljivo rabiti močna gnojila, posebno pa pri veliki odda se po tvornice. Če me velja vožnja 100 kg 3 K in če je v teh 100 kg gnojila 32 kg